

Minister Spraw Zagranicznych

Warszawa, dnia 12 maja 2008 r.

KSM 2008/3059

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 13.05.08

nr 2783 podpis. Gucio

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

14.05.08
3471

Szanowny Panie Marszałku,

W związku z oświadczeniem Pana Senatora Krzysztofa Kwiatkowskiego (pismo nr BPS/DSK-043-371/08 z dnia 18 kwietnia 2008 r.) w sprawie pomocy dla Polaków i ich rodzin w Wielkiej Brytanii i innych państwach UE w zakresie edukacji, kultury i kształtowania polskiej świadomości dzieci już tam urodzonych uprzejmie informuję, co następuje.

Podtrzymywanie kontaktu Diaspory z Macierzą, zapewnienie możliwości kultywowania tradycji, rozwijania ojczystej kultury oraz nauki języka polskiego jest obowiązkiem i najważniejszym wyzwaniem polityki polonijnej państwa określonym m.in. w Rządowym Programie Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą. MSZ realizuje tę politykę poprzez sieć placówek dyplomatycznych i konsularnych. Placówki konsularne stanowią bezpośredni kanał kontaktu z Polonią i Polakami za granicą. Resort zaangażowany jest bardzo aktywnie merytorycznie i finansowo w realizację zadań związanych z prawidłowym funkcjonowaniem oświaty polonijnej oraz organizację wydarzeń kulturalnych dla Polonii i Polaków mieszkających za granicą. Poszczególne zadania oświatowe realizuje, zgodnie z kompetencjami, minister edukacji narodowej, który w sprawach wykraczających poza granice RP podejmuje działania w porozumieniu z MSZ. Oba resorty działają w przekonaniu, iż rozwój oświaty i szkolnictwa polonijnego jest jednym z najważniejszych czynników wpływających na zachowanie języka polskiego, wiedzy o historii kraju pochodzenia, utrwalenie poczucia narodowego w najmłodszym pokoleniu Polaków.

Przyszłość szkolnictwa polskiego w państwach UE, do których napłynęło w ostatnich latach tak wielu polskich pracowników migrujących, jest jednym z priorytetów polityki polonijnej Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Dlatego też, biorąc pod uwagę potrzeby środowisk polskich, MSZ realizuje własne założenia w tym zakresie, a także wspiera wszelkie inicjatywy zmierzające do zapewnienia naszym Rodakom za granicą jak najpełniejszego dostępu do nauki języka ojczystego, historii i geografii.

Środki, które MSZ otrzymuje corocznie z budżetu państwa, na wspieranie działalności polonijnej w zakresie „szkolnictwa i oświaty” (w 2008 r. – 4.975.000 PLN - zwiększenie w stosunku do roku ubiegłego o 1.400 PLN) przekazywane są do ponad 120 placówek konsularno-dyplomatycznych na całym świecie. W 2008 r. po raz kolejny priorytetowo potraktowano urzędy pracujące na Wschodzie, w Niemczech oraz w tych krajach UE, w których

pojawiły się największe potrzeby wywołane lawinowym napływem migracji zarobkowej (m.in. w Wielkiej Brytanii).

Placówki w swojej misji wspierania wszystkich Rodaków zamieszkałych poza granicami kraju w utrzymaniu tożsamości polskiej i więzi z krajem ojczystym, koncentrują się na działaniach zmierzających do doskonalenia znajomości języka polskiego i jego nauczania wśród najmłodszego pokolenia emigracji i Polonii oraz realizacji projektów oświatowych pod kątem zaspokojenia oczekiwań Polonii i migrantów ekonomicznych. Podejmowane są inicjatywy na rzecz polepszenia warunków do nauki języka polskiego, uatrakcyjnienia procesu dydaktycznego w placówkach oświatowych i uczynienia go bardziej skutecznym. Służą temu działania mające na celu wzbogacenie warsztatu nauczyciela o nowoczesne środki metodologiczne i techniczne, w szczególności odpowiednie pomoce dydaktyczne, środki audiowizualne. Konsulowie współpracują w tym względzie z różnymi organizacjami polskimi i polonijnymi, ośrodkami duszpasterstwa polskiego i polskim duchowieństwem w swoich okręgach konsularnych. Urzędy konsularne współpracują z nauczycielami miejscowymi, otaczając ich szczególną opieką mającą na celu podniesienie ich samodzielności i kreatywności, m.in. poprzez organizowanie kursów podnoszących kwalifikacje, kierowanie na kursy i konferencje metodologiczne do Polski.

Środki budżetowe przeznaczane są także na finansowe wspieranie istniejących i nowo powstających społecznych szkół sobotnio-niedzielnich, klas polskich w szkołach publicznych. Konsulowie udzielają również pomocy finansowej dla szkolnych zespołów artystycznych, kółek zainteresowań, drużyn harcerskich, mediów szkolnych, etc.

Warto podkreślić, iż fundusze, którymi dysponuje MSZ, stanowią niewielką część środków, które państwo polskie przeznacza na szeroko pojmowane wspieranie oświaty i szkolnictwa polonijnego na świecie. Największym ich dysponentem są Ministerstwo Edukacji Narodowej oraz Kancelaria Senatu (75.000.000 PLN – na pomoc dla Polonii).

Urzędy konsularne w swoich działaniach koncentrują się na stwarzaniu właściwej atmosfery do podjęcia bliższej współpracy z zagranicznymi partnerami oświatowymi, zmierzającej do wprowadzenia nauki języka polskiego w obcych systemach edukacyjnych (szkoły dwujęzyczne, lektoraty z języka polskiego). Przed istniejącymi już szkołkami polonijnymi pojawiło się zadanie dostosowania warunków oraz programu nauczania, tak aby sprostały one potrzebom dzieci, które towarzyszą migrującym za pracą rodzicom.

Polskie placówki dyplomatyczno-konsularne wspierają działania i dążenia polskich społeczności do otrzymywania adekwatnej pomocy administracji lokalnych na rzecz wprowadzenia nauki języka polskiego i kultury narodowej do wybranych szkół w miejscach o dużej koncentracji Polaków, co wynika ze zobowiązań państw członkowskich zapisanych w Dyrektywie Rady EWG z dnia 25 lipca 1977 r. w sprawie kształcenia dzieci pracowników migrujących (77/486/EWG).

Na terytorium Wielkiej Brytanii najbardziej rozpowszechnione jest nauczanie dzieci polskich w szkołach sobotnio-niedzielnich organizowanych najczęściej przez stowarzyszenia polskie, w tym Polską Macierz Szkolną (PMS), a także przez parafie katolickie. PMS organizuje szkolenia i podręczniki, ustala program oraz organizuje także angielskie egzaminy państwowe: GCSE (tzw. małą maturę) oraz A-levels (maturę) z języka polskiego. Wszystkie szkoły PMS są szkołami sobotnimi i prowadzą tylko kształcenie uzupełniające o przedmioty ojczyste: język polski, historię i geografę. Dodatkowo prowadzone są także lekcje religii, gdyż nauczanie z reguły odbywa się w szkołach parafialnych. Część dzieci i młodzieży polskiej mieszkającej w Wielkiej Brytanii i Irlandii uczy się języka polskiego, jako przedmiotu dodatkowego, w ramach zajęć fakultatywnych prowadzonych przez szkoły publiczne, do których uczęszczają.

Szkoły, zespoły szkół i szkolne punkty konsultacyjne i ich filie działające przy przedstawicielstwach dyplomatycznych i wojskowych oraz urzędach konsularnych umożliwiają natomiast dzieciom obywateli polskich czasowo przebywających za granicą spełnianie obowiązku szkolnego w zakresie szkoły podstawowej, gimnazjum i liceum ogólnokształcącego

zgodnie z uzupełniającymi planami nauczania, które obejmują naukę języka polskiego oraz wybrane elementy historii i geografii Polski (czasem też matematyki i religii).

Koordynatorem tych szkół jest *Zespół Szkół dla Dzieci Obywateli Polskich Czasowo Przebywających za Granicą z siedzibą w Warszawie*, który jest jednostką budżetową finansowaną przez ministra edukacji (MEN). Szkołę zakłada, przekształca i likwiduje minister edukacji na wniosek dyrektora Zespołu, zaopiniowany przez kierownika przedstawicielstwa dyplomatycznego. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 2 września 2004 roku do szkół mogą być przyjmowane także dzieci obywateli polskich stale zamieszkałych za granicą oraz dzieci osób niebędących obywatelami polskimi, jeżeli szkoła posiada wolne miejsca oraz odpowiednie warunki kadrowe, organizacyjne i finansowe.

W Wielkiej Brytanii funkcjonują obecnie 2 Szkolne Punkty Konsultacyjne w Londynie i 71 polskich Szkół Przedmiotów Ojczystych (szkoły sobotnie) rozrzuconych po całym Zjednoczonym Królestwie, w których nauka obejmuje język polski, historię i geografję Polski oraz religię. Przyjmuje się, że w systemie szkół polskich działających w tym kraju uczy się obecnie około 10 tysięcy polskich dzieci. Szkoły te działają autonomicznie, jakkolwiek współpracują z Polską Macierzą Szkolną. Utrzymywane są głównie ze składek rodziców.

W samej Szkocji funkcjonuje 7 sobotnich szkół polskich (dwie w Edynburgu, po jednej w Glasgow, Motherwell, Perth, Aberdeen, Inverness). Uczy się w nich około 360 dzieci. W Edynburgu na liście oczekujących znajduje się 19 dzieci. W planach jest utworzenie filii szkoły w Aberdeen, która objęłaby nauczaniem 50 uczniów.

W Irlandii Północnej (Belfast) działają dwie polskie szkoły. W jednej - Szkole Sobotniej, uczy się 61 uczniów. Natomiast w drugiej - powstałej dzięki współpracy lokalnej organizacji mniejszościowej *Craigavon Intercultural Programme* i miejscowego kuratorium oświaty - naukę pobiera 58 dzieci.

Pod koniec marca br. Konsulat Generalny RP w Edynburgu przekazał do *Zespołu Szkół Dla Dzieci Obywateli Polskich Czasowo Przebywających za Granicą* wnioski o wszczęcie procedury utworzenia Szkolnych Punktów Konsultacyjnych lub ich filii w miejscach skupiających największą liczbę emigrantów zarobkowych (Edynburg, Glasgow, Belfast, Aberdeen, Inverness, Perth, Motherwell, Dungannon). Równolegle prowadzone są rozmowy z rządem szkockim w kwestii zapewnienia odpowiedniej bazy lokalowej dla ww. szkół.

Konsulat prowadzi również działania zmierzające do zwiększenia zainteresowania i odpowiedzialności za naukę języka ojczystego wśród dyrektorów lokalnych szkół publicznych, co zaowocowało już planami zatrudnienia nauczycieli języka polskiego w niektórych z nich.

Należy podkreślić, iż placówki dyplomatyczne i urzędy konsularne na bieżąco angażują się w proces tworzenia nowych filii Szkolnych Punktów Konsultacyjnych (podległych MEN), oraz wspierają merytorycznie i finansowo działające szkółki sobotnio-niedzielne w Zjednoczonym Królestwie. Zasadą jest jednak, że nowe placówki edukacyjne powstają przede wszystkim z inicjatywy polskich społeczności lokalnych na podstawie prawa brytyjskiego. Konsulowie wspierają, także finansowo, wszystkie inicjatywy zgłaszane przez polskie środowiska zmierzające do tworzenia placówek oświatowych realizujących program MEN.

Łączę wyrazy szacunku

z up. Ministra Spraw Zagranicznych
SEKRETARZ STANU

Jan Borkowski